

NOI DESCOPERIRI DE OBIECTE DE ARAMĂ ȘI BRONZ ÎN JUD. BACĂU

de SILVIA ANTONESCU-IOVIȚA

Cele două topoare care fac obiectul acestei note — un topor de aramă cu gaura de înmănușare transversală și un celt de bronz — au fost descoperite întâmplător pe dealul Cimbala, comuna Izvorul Berheciului, de către prof. Ion Maftei de la Școala generală din localitate, ele intrând de curind în colecția Muzeului Județean de istorie și artă Bacău.

Cercetările efectuate cu acest prilej în punctul menționat, au dus la depistarea unor stațiuni cu intense urme de locuire din epoca bronzului, Hallstatt și sec. III—IV e.n. Cele două descoperiri au fost puse în legătură cu așezarea de epoca bronzului. Întrucît numărul acestor topoare este relativ scăzut, am considerat utilă semnalarea lor.

1) *Topor de aramă* cu gaura de înmănușare transversală și manșonul alungit. Lama curbată, hexagonală în secțiune, se lățește spre tăișul convex. Piesa, turnată în tipar bivalv, este îngrijit finisată, păstrînd resturi de la țurțurii de turnare doar pe marginea manșonului. Patina de culoare verde închisă se păstrează pe întreaga suprafață. Toporul are următoarele dimensiuni : L = 14 cm ; din care lama = 10 cm ; tăiș = 5,5 cm ; L manșon = 4,8 cm ; l manșon = 3,7 cm ; diametrul manșonului = 3,3 cm ; greutate = 870 gr. (fig. 1 și 2)

Prin caracteristicile sale, toporul de aramă descoperit pe dealul Cimbala prezintă analogii cu toporul de la Găiceana, însă prin masivitatea sa pare o formă mai puțin evoluată decît acesta. Potrivit clasificării făcute de Alexandru Vulpe,² toporul se încadrează în tipul Darabani, datat în perioada mijlocie a epocii bronzului, fiind a patra piesă de acest tip cunoscută pînă în prezent în județul Bacău, alături de exemplarele de la Mărăști,³ Găiceana⁴ și Poduri.⁵

1 M. Florescu și V. Căpitanu, *Topoare de aramă și bronz descoperite la Găiceana (r. Adjud)*, în *Arh. Mold.*, II—II, 1964, p. 445—452.

2 Al. Vulpe, *Die Arte und Beile in Rumänien*. P.B.F., München, 1970, p. 41.

3 M. Florescu și V. Căpitanu, *Descoperiri recente de obiecte de aramă și bronz în Moldova*, în „Carpica”, I, 1968, p. 49—62.

4 Idem, *Topoare de aramă și bronz descoperite la Găiceana*, în *Arh. Mold.*, II—III, 1964, p. 445—452.

5 S. Antonescu, *Toporul de aramă cu gaură de înmănușare transversală descoperit la Poduri, jud. Bacău*, sub tipar.

Al doilea topor este un celt de tip transilvănean, varianta răsăriteană. Are gura dreaptă, ovală în secțiune, cu bordura îngroșată și răsfrintă spre exterior. Talia este zveltă și tăișul arcuit. Toarta, ușor deformată, pornește din bordura găurii de înmănușare. Cele două fețe ale celtului sînt ornamentate cu triunghiuri ale căror laturi se unesc printr-o arcadă a fost rezervat un orificiu în formă de simbur de migdală, care servea la fixarea cozii. Fețele înguste sînt ornamentate cu două nervuri dispuse în unghi ascuțit. Celtul este acoperit pe întreaga suprafață de o patină de culoare verde închisă și prezintă pe alocuri defecte de turnare. Are următoarele dimensiuni: $L = 11 \text{ cm}$; $l \text{ tăiș} = 4,2 \text{ cm}$; diametrul găurii de înmănușare = $4,5 \times 4 \text{ cm}$; greutatea = 315 gr . (fig. 3).

Fig. 1 — Izvorul Berheciului. Topor de aramă cu gaura de înmănușare transversală.

Prin caracteristicile sale, celtul descoperit la Izvorul Berheciului se încadrează, potrivit tipologiei stabilite de M. Rusu,⁶ în varianta C₃, denumită de I. Nestor și Petrescu-Dîmbovița „variante răsăriteană a celtului de tip transilvănean”. El prezintă analogii cu celturile descoperite în depozitele de la Rîșești, Ulmi-Liteni, Ilișeni, și Băleni, localizate pe teritoriul Moldovei în aria de răspîndire a culturii Noua.⁷

Această serie, contemporană cu seria Uriu—Domănești din Transilvania, se încadrează, conform sistemului cronologic stabilit de Müller-Karpe la sfîrșitul epocii bronzului (br. D), sec. XIII—XII î.e.n.⁸ Noile descoperiri de topoare de aramă și bronz din județul Bacău, îmbogățesc repertoriul pieselor de acest fel din Moldova, constituind și o contribuție la Repertoriul arheologic al județului.

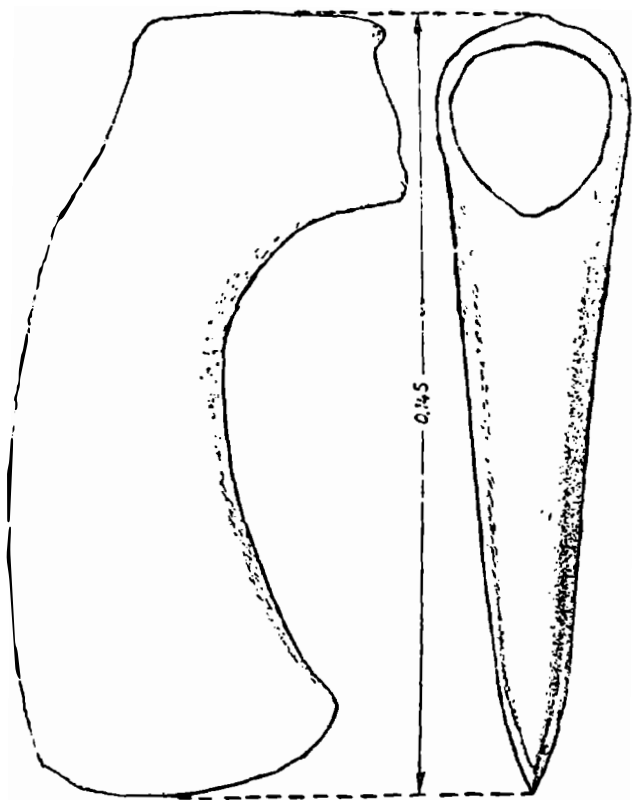

Fig. 2 — Topor de aramă. Izvorul Berheciului.

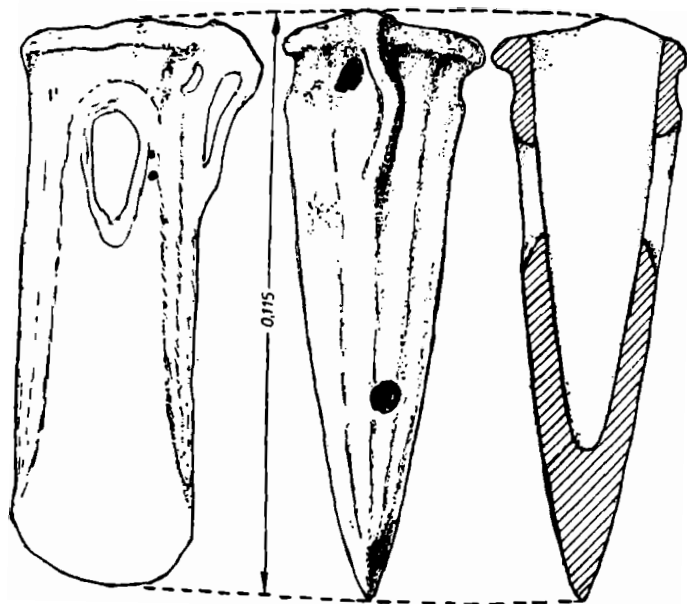

Fig. 3 — Celt din bronz. Ivorul Berheciuului. (Desen).

Fig. 3 — Celt din bronz. Izvorul Berheciului. (foto).

NOUVELLES DÉCOUVERTES DES HACHES EN CUIVRE ET
EN BRONZE DANS LE DISTRICT DE BACAU

Résumé

L'auteur présente deux haches découvertes par hasard à Cimbala, com. Izvorul Berheciului.

Le premier c'est un hache en cuivre à orifice d'emmanchement transversal. Il appartient au type Darabani, qui est caractéristique pour le bronze moyen.

Le deuxième c'est un hache en bronze de type transilvain, variante orientale, série Rîsești-Ulmi Litani-Băleni, que l'on peut assigner au bronze D (XIII-XIIe siècle a. n. è.).

LÉGENDE DES FIGURES

- Fig. 1 — Hache en cuivre à orifice d'emmanchement transversale. Izvorul Berheciului.
Fig. 2 — Izvorul Berheciului. Hache en cuivre.
Fig. 3 — Caltă en bronze. Izvorul Berheciului.

6 M. Rusu, *Depozitul de bronzuri de la Balșa*, in „Sargetia”, IV, 1966, p. 26.

7 M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, Ed. Acad. București, 1977, p. 21.

8 *Ibidem*, p. 28.